

HUB Pregled

4/2015

Prosinac 2015.

Sadržaj

Uvod.....	3
IZVORI SREDSTAVA BANAKA.....	4
PLASMANI BANAKA	8
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE.....	13
ZARADE.....	20
KAPITALIZACIJA I RIZICI.....	25
STRUKTURNI POKAZATELJI	30
STAMBENE ŠTEDIONICE.....	33
Metodologija i izvori	35

Uvod

Kvartalna publikacija Hrvatske udruge banaka *HUB Pregledi* pokreće se u trenutku kada raste interes stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU raste i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

I do sada su postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom je predstavljanju prednjačila Hrvatska narodna banka (*Bilten o bankama, Specijalni prezentacijski format, Financijska stabilnost* i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkako je 2007. pokrenula seriju *HUB Analiza*. Kvartalni *HUB Pregled* zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije *HUB Analiza*.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postojalo je nepodijeljeno mišljenje o tome da ne postoji centralno mjesto na kojemu bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima, a objedinjeni prikazi poput *Biltena o bankama* HNB-a izlaze sa značajnim vremenskim pomakom i zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s *HUB Analizama* u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje, što nije osiguralo ažurnost informacija (npr. usporedbe kamatnih stopa).

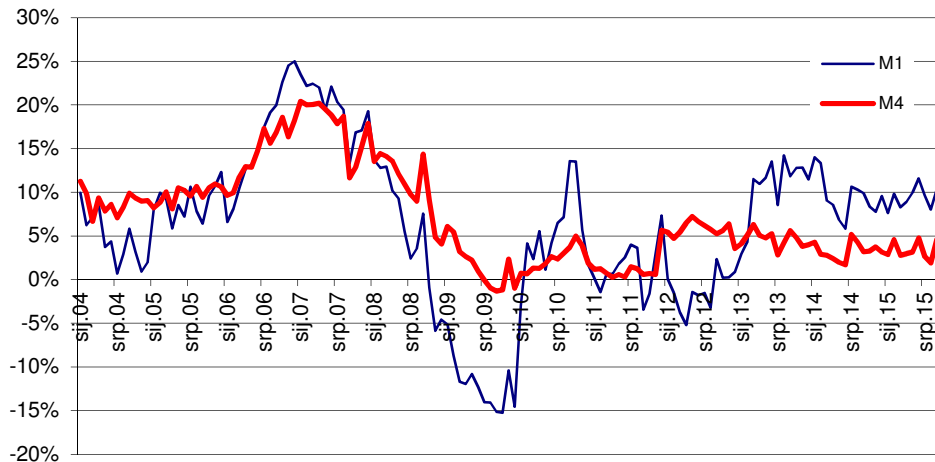
Kvartalni *HUB Pregled* trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru *HUB Analiza* obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada se predstavljaju redovito, što osigurava ažurnost informacija. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru *HUB Analiza*, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara, stručnjaka i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid u izvorne podatke. Naime, upravo radi preglednosti i jednostavnosti ovdje ne predstavljamo tablične i druge prikaze izvornih podataka, nego samo grafičke prikaze. Metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda uputit će čitatelja na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi prikazuje plasmane. Treći prikazuje kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

1. Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4

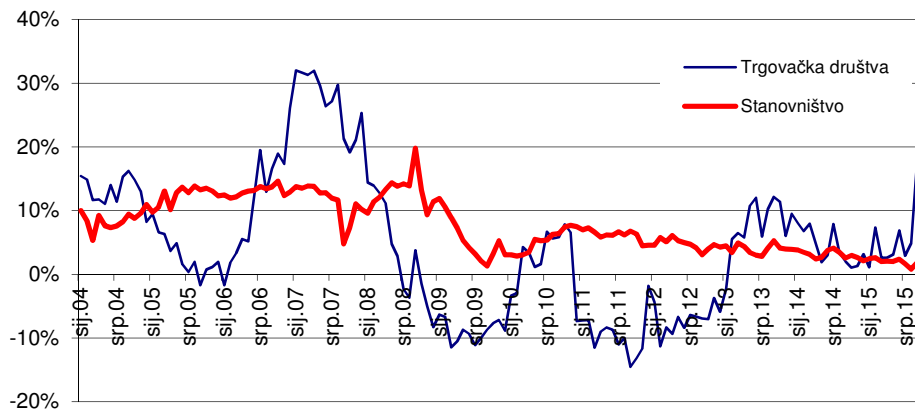
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-10:2015.

U prvih deset mjeseci 2015. ukupna likvidna sredstva M4 rasla su po stopi od 3,5% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, dok je novčana masa M1 u istom razdoblju rasla po prosječnoj stopi od oko 10%. Od rujna je zabilježeno ubrzanje rasta, prvenstveno zbog rasta depozitnog novca i deviznih depozita stanovništva i poduzeća. To se može objasniti uspješnom turističkom sezonom i priljevom sredstava od prodaje Tvornice duhana Rovinj.

2. Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća

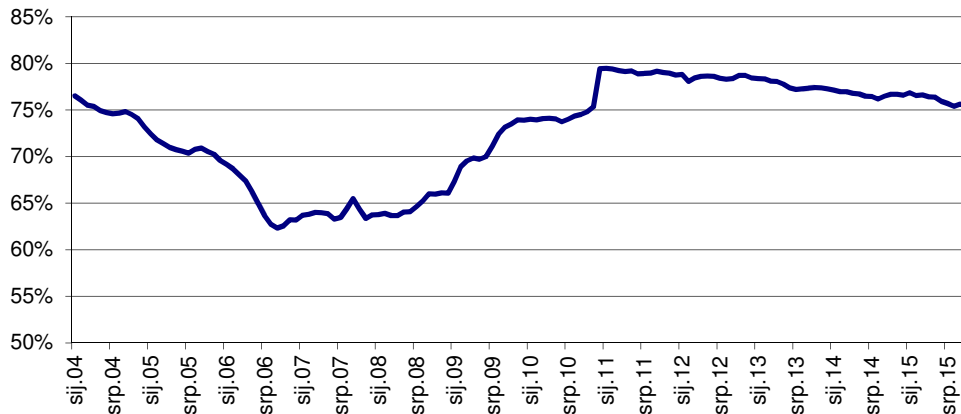
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-10:2015.

U rujnu 2015. godine stopa rasta depozita trgovačkih društava zabilježila je značajan rast od 18% na godišnjoj razini, koji je dodatno ubrzan na 22,5% u listopadu, navjećim dijelom kao posljedica ranije spomenutog priljeva sredstava od prodaje TDR-a te rasta a-vista depozita uslijed dobre turističke sezone i postupnog oporavka gospodarstva. U sektoru stanovništva depoziti su nastavili rasti po stabilnoj stopi od oko 2% na godišnjoj razini.

3. Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

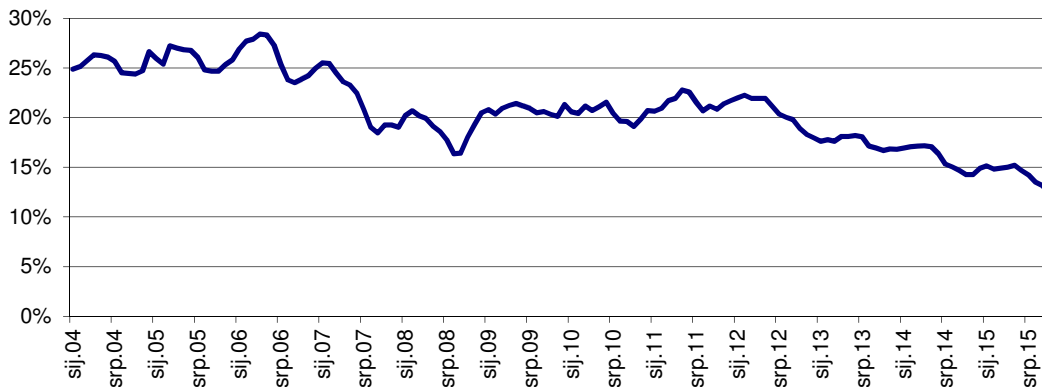
01:2004.-10:2015. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006., kada je dotaknut minimum od oko 65%. Početak krize u drugoj polovici 2008. doveo je do porasta udjela deviznih depozita na gotovo 80%. Od kraja 2010. do sredine 2014. udjel deviznih u ukupnim depozitima kućanstava blago se smanjivao, a iako je tijekom druge polovice 2014. i početkom 2015. došlo do blagog porasta, udjel je u listopadu 2015. pao na razinu ispod 75,5%, što je jedna od najnižih razina od 2010. godine.

4. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

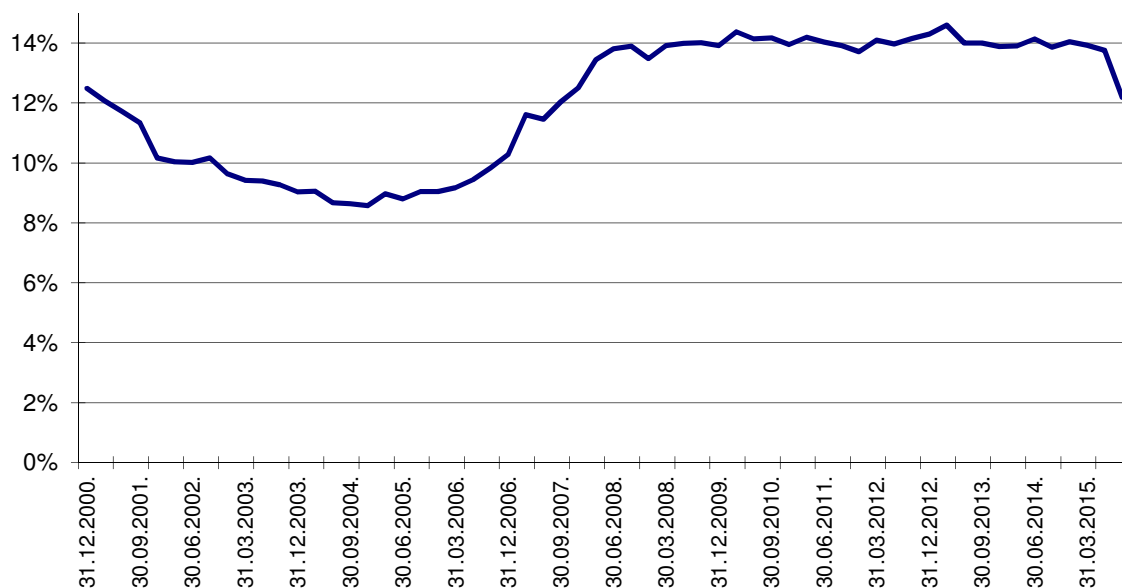
01:2004.-10:2015. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. No, njihova se važnost u uvjetima slabe potražnje za kreditima smanjuje. Prvi lokalni minimum od 16,6% dostignut je u kolovozu 2008. Nakon eskalacije financijske krize 2008. udjel se prvo povećao i potom dulje vrijeme ostao stabilan oko 20%. U drugoj polovici 2012. udjel se ponovo počeo smanjivati. Po toj se osnovi smanjuje i vanjski dug. Banke se razdužuju u inozemstvu zbog rasta relativno jeftinijih domaćih depozita, visoke likvidnosti i slabe potražnje za kreditima.

5. Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

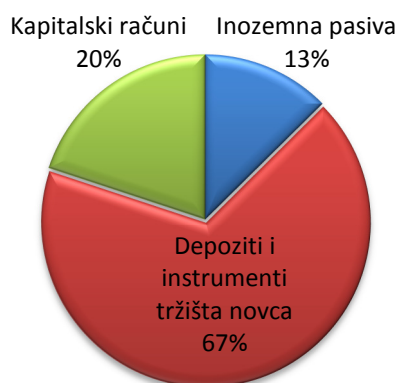
Q4:2000.-Q3:2015. u %

Kapital predstavlja važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Udjel kapitala u ukupnoj bilančnoj svoti između 13% i 14% postignut je na početku krize. Od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima stabilno kretao oko 14%. Polovicom 2012. dogodio se novi blagi porast koji je zaustavljen u prvom kvartalu 2013., nakon čega je udjel počeo blago padati dosegnuvši razinu od 13,8% u drugom kvartalu 2015, da bi u trećem kvartalu 2015. pao na razinu od 12,17% pod utjecajem troškova konverzije kredita u švicarskom franku. Tako se ovaj omjer vratio na razinu od prije osam godina.

6. Struktura izvora sredstava banaka

31.10..2015. u %

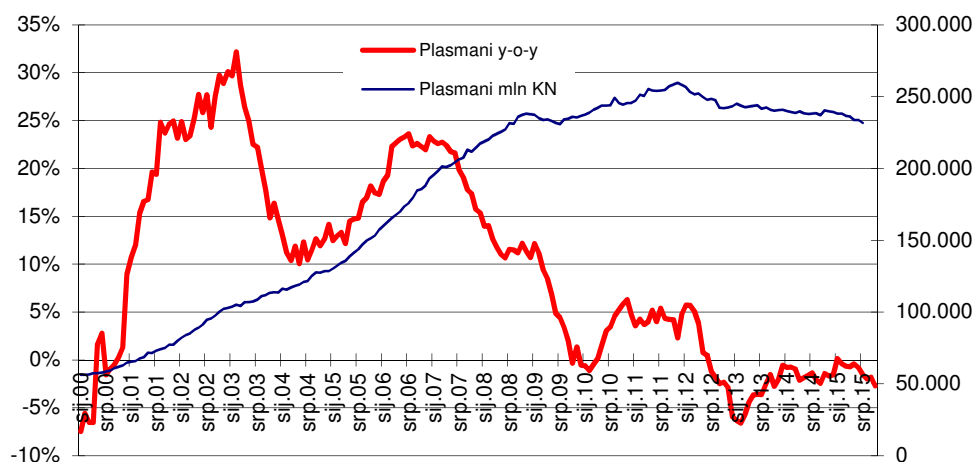

Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Gore prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje.

PLASMANI BANAKA

7. Plasmani

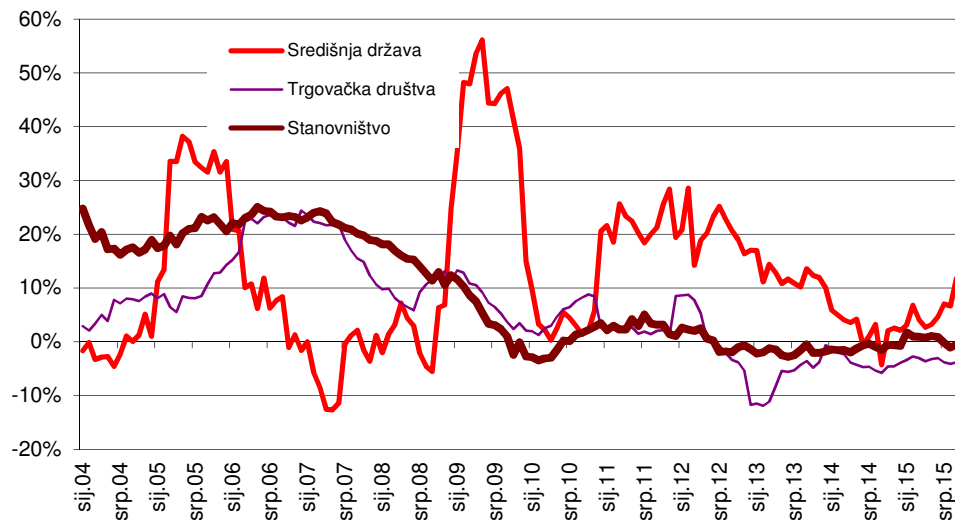
Iznos u mln KN i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y) 01:2004.-10:2015.

Ukupni plasmani kreditnih institucija su u listopadu 2015. bili približno 3% niži u odnosu na isti mjesec prethodne godine, što u nominalnim iznosima predstavlja pad plasmana za 6,5 milijardi kuna. Snažniji pad plasmana većim se dijelom može objasniti direktnim i indirektnim troškovima vezanim uz konverziju kredita u švicarskom franku.

8. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

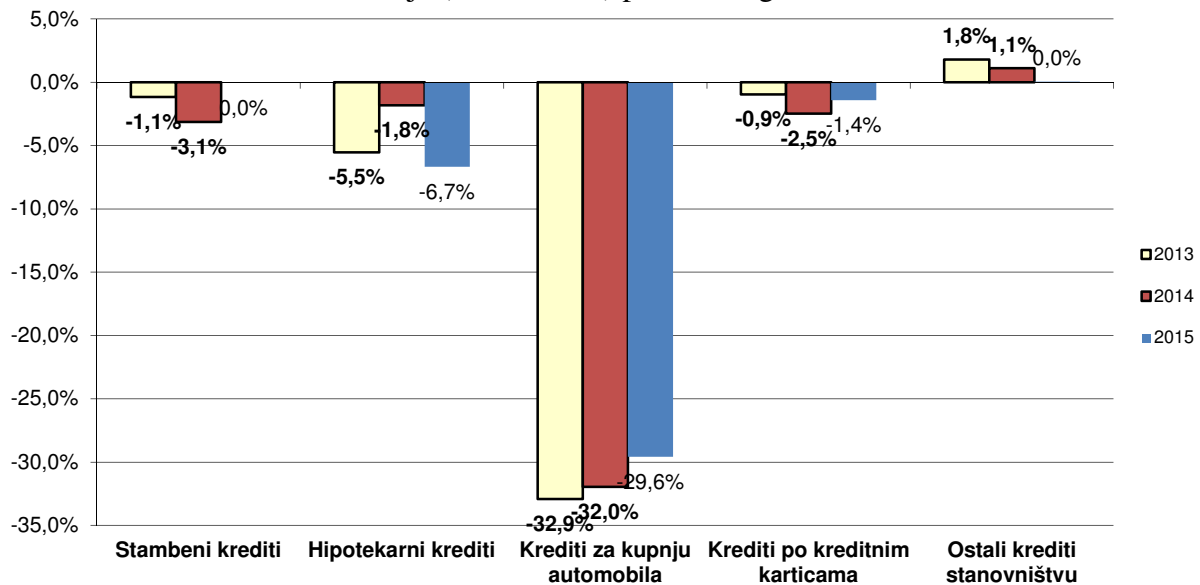
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-10:2015.

Plasmani poduzećima od početka 2015. godine bilježe negativne međugodišnje stope rasta. Njihova je vrijednost u listopadu bila za 4,5% niža u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, nakon rasta kredita stanovništvu u prvih šest mjeseci, od srpnja i ovaj sektor bilježi pad plasmana, te je njihova vrijednost u listopadu bila za 1% niža u odnosu na listopad 2014. Jedini sektor koji bilježi kontinuirane pozitivne stope rasta kredita je sektor središnje države. Vrijednost plasmana tom sektoru je u listopadu 2015. bila za 2,5% viša u odnosu na listopad 2014.

9. Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama

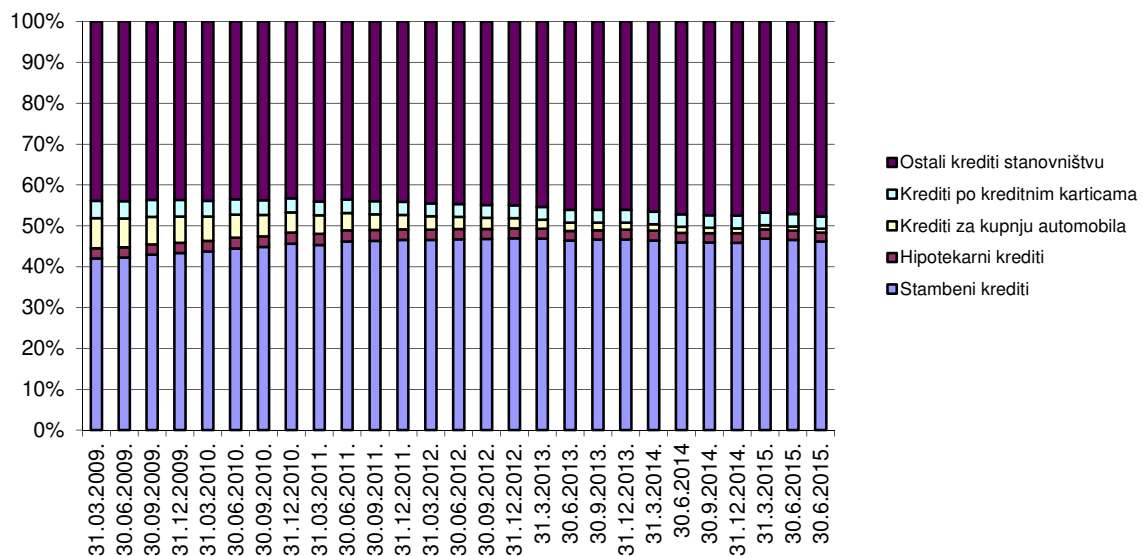
u odnosu na isto razdoblje (treći kvartal) prethodne godine, 2013., 2014. i 2015.

U trećem kvartalu 2015. došlo je do zaustavljanja pada stambenih kredita, smanjenja pada kredita po kreditnim karticama te smanjenja pada autokredita. S druge strane, zabilježen je snažniji pad hipotekarnih kredita te zaustavljanje rasta ostalih kredita stanovništvu.

10. Struktura kredita stanovništvu po vrstama

Q1:2009.-Q3:2015.

U trećem kvartalu 2015. došlo je do blagog povećanja udjela ostalih kredita te smanjenja udjela stambenih kredita, dok je udio ostalih kategorija kredita ostao na približno istoj razini.

11. Omjer kredita i depozita

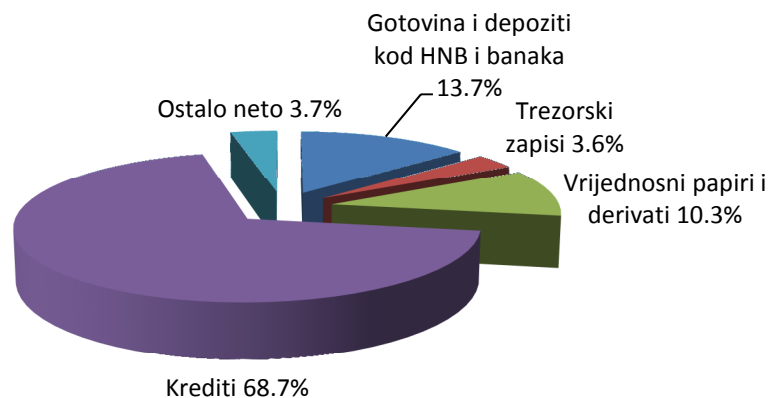
01:2004.-10:2015.

U posljednjih nekoliko mjeseci došlo je daljnjeg smanjenja omjera kredita i depozita. Vrijednost tog pokazatelja u listopadu 2015. zabilježila je razinu od 111.3%, što je najniža razina od predkrizne 2008. godine. Takva kretanja su posljedica snažnijeg rasta depozita nasuprot pojačanom padu kredita privatnom sektoru u posljednjim mjesecima.

12. Struktura aktive banaka

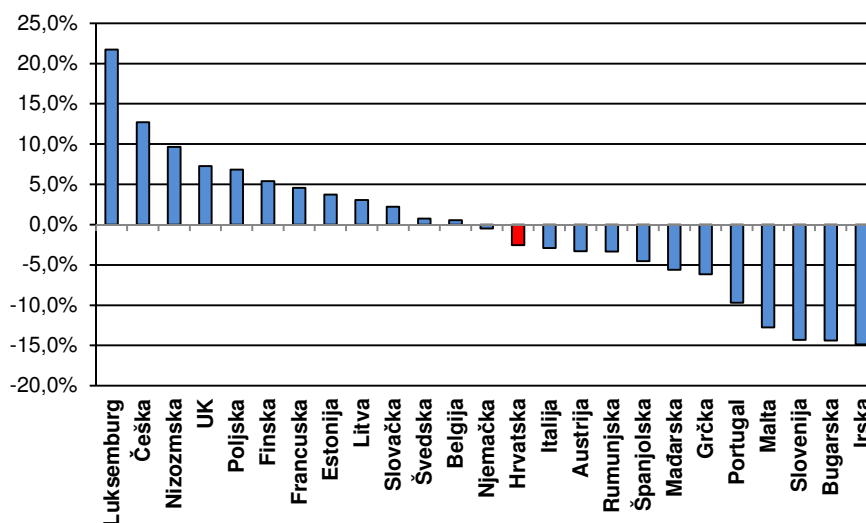
30.09.2015.

U trećem kvartalu 2015. nastavljen je porast udjela kredita i vrijednosnih papira, i smanjenja udjela gotovine i depozita. Kako u isto vrijeme nije došlo do značajnijeg oporavka kreditiranja, promjenu treba tumačiti kao posljedicu smanjenja dugoročnih kreditnih izvora i međubankarskih depozita. Promjena je logična u uvjetima vrlo visoke likvidnosti i niskih prinosa na tržištu novca.

13. Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

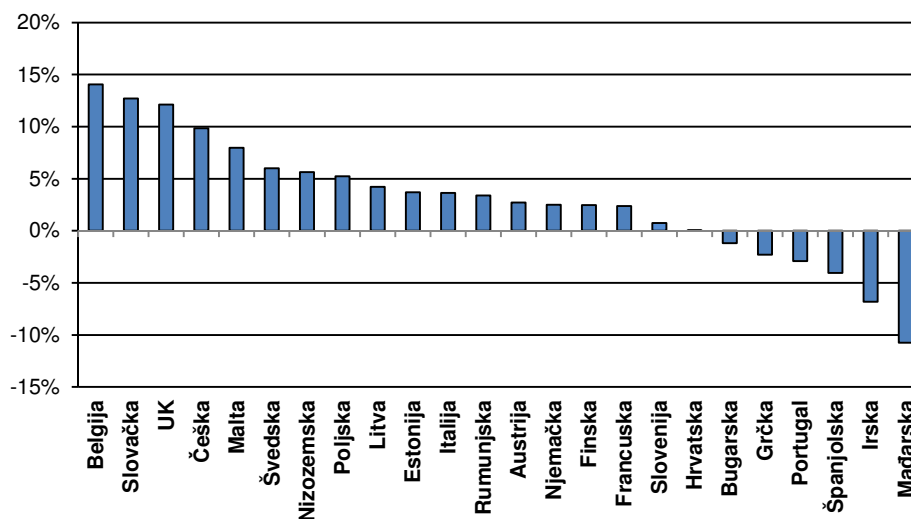
31.10.2015./31.10.2014. u %

Čak 13 europskih zemalja zabilježilo je rast kredita poduzećima u listopadu 2015. u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Hrvatska je po godišnjoj stopi smanjenja kredita poduzećima bila druga u Europi među zemljama koje su zabilježile pad kreditne aktivnosti, između Italije i Njemačke. Najveći pad kredita poduzećima zabilježen je u Irskoj, Bugarskoj i Sloveniji zbog sanacije banaka.

14. Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

31.10.2015./31.10.2014. u %

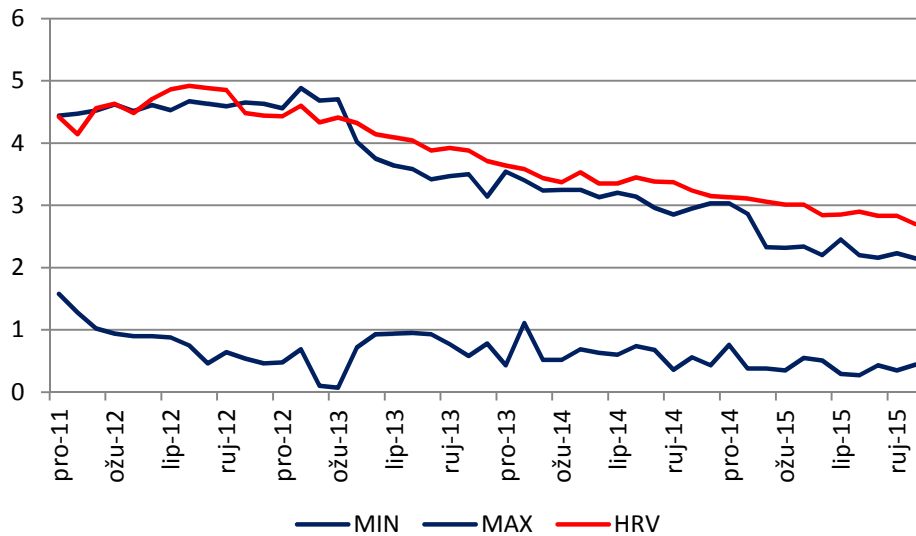

Stagnacija (nominalnih) kredita stanovništvu u listopadu 2015. u odnosu na isti mjesec prethodne godine Hrvatsku smješta na dno skupine EU zemalja koje su zabilježile rast ove vrste kredita. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Belgiji i Slovačkoj, dok je najveći pad zabilježen u Irskoj i Mađarskoj.

KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

15. Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima

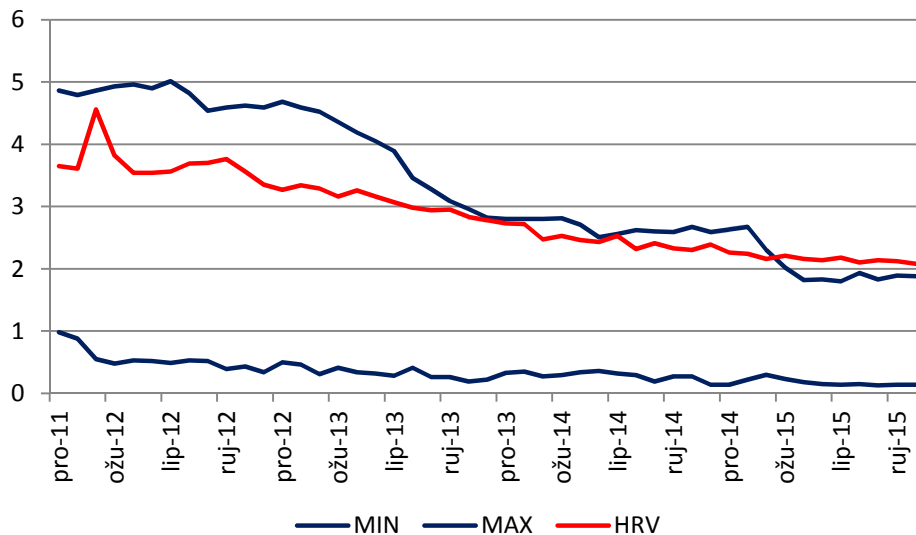
12:2011.-10:2015

Kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima u hrvatskim bankama nalaze se u padu i kreću se oko praga od 3%, što je iznad kretanja gornjeg praga intervala kamatnih stopa u zemljama koje su usvojile euro.

16. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima

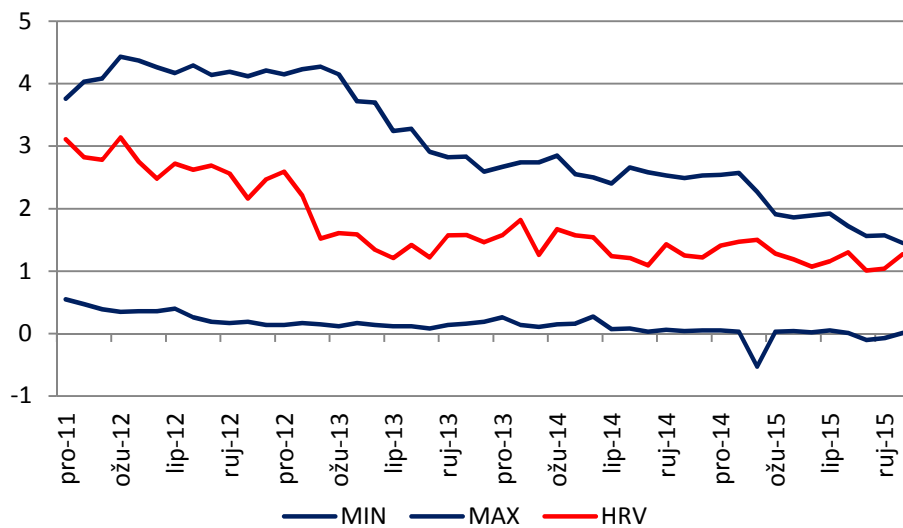
01:2004.-10:2015.

Kamatne stope kod hrvatskih banaka kontinuirano padaju, ali se od početka 2015. godine kreću iznad intervala eurozone zbog snažnijeg pada kamatnih stopa u baltičkim zemljama.

17. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima

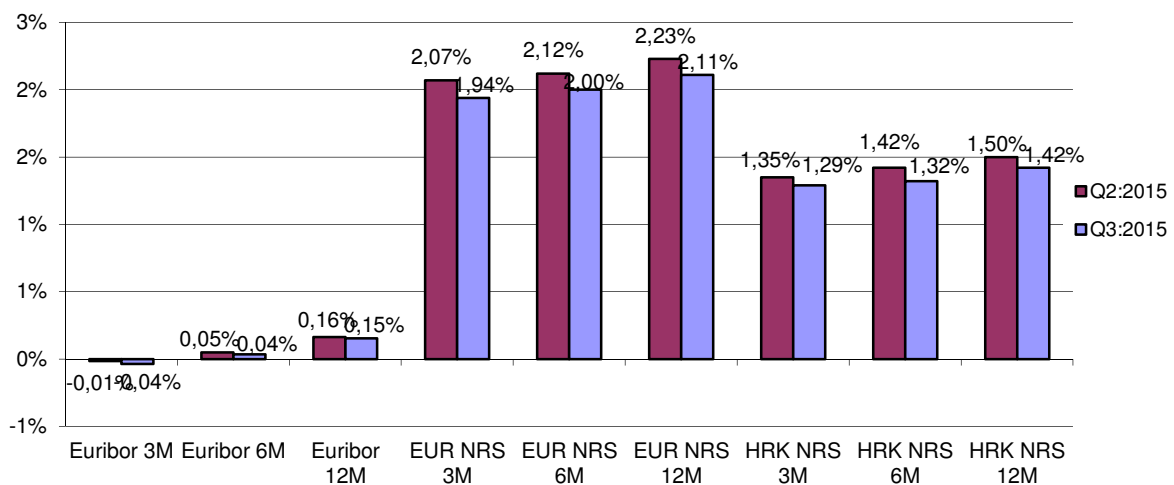
01:2004.-10:2015.

Kamatne se stope u Hrvatskoj kreću u okviru intervala eurozone još od polovice 2011., jer više stope u prosjeku nude banke u Grčkoj i na Cipru.

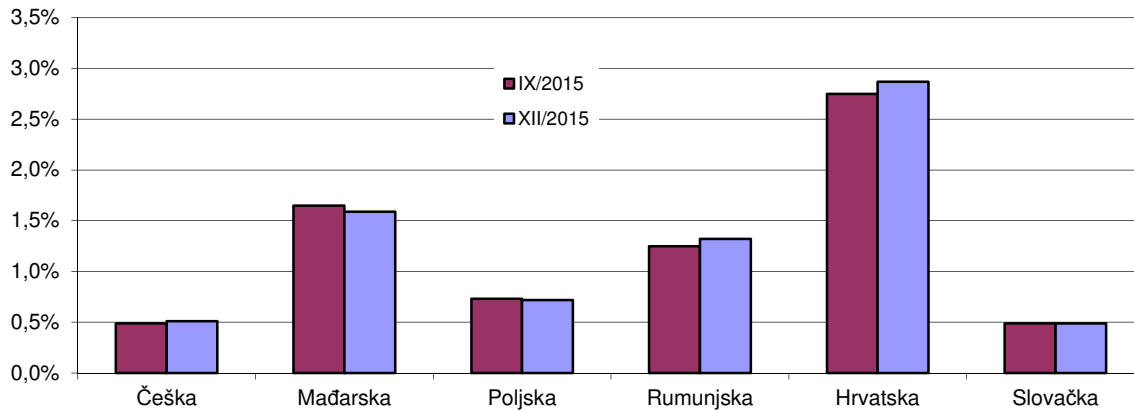
18. Referentne kamatne stope

Q2:2015.-Q3:2015.

Nacionalne referentne stope (NRS) su u trećem kvartalu 2015. nastavile trend smanjenja iz 2014. godine. Istovremeno je i Euribor svih ročnosti zabilježio blagi pad. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se iznad 2 postotna boda, malo manje od premije rizika sadržane u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica.

19. CDS spread

Hrvatska premija rizika i dalje je najveća u regiji uz Mađarsku, a uslijed povećanih napetosti na međunarodnim finansijskim tržištima i zbog manjeg od očekivanog popuštanja monetarne politike ECB-a, sve su zemlje CEE regije zabilježile blagi rast CDS-spreada. Hrvatska prednjači u rastu vjerojatno i zbog neizvjesnosti vezane uz domaću političku situaciju.

20. Indeks regulacijskog opterećenja IRO

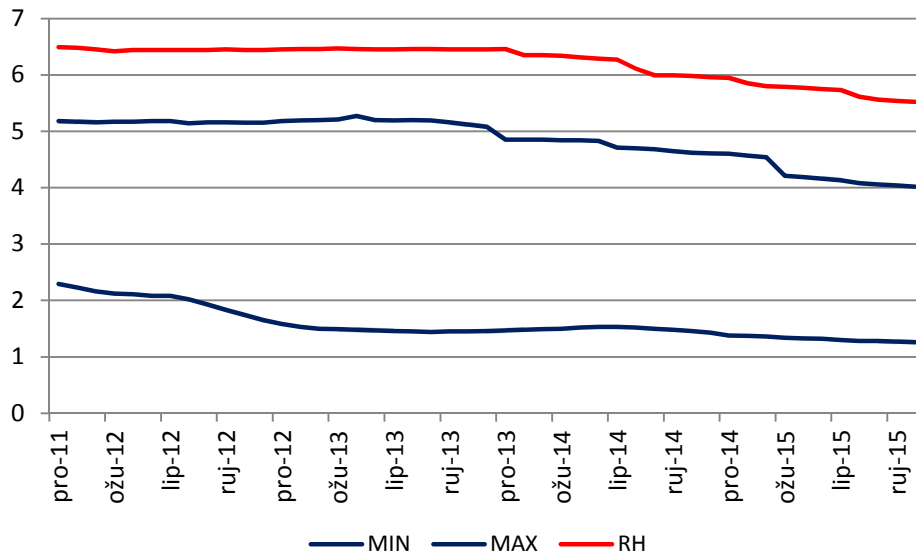
u baznim bodovima (bps) 01:2004.-10:2015.

Bruto trošak regulacije i dalje bilježi trend smanjenja koji je uvjetovan padom pasivnih kamatnih stopa, te se sputio ispod razine od 60 baznih bodova. Od ove godine u obzir se uzima i trošak uplata banaka u sanacijski fond (oko 10 bazičnih bodova na godišnjoj razini), no efekt pada pasivnih kamatnih stopa dominira nad efektom ove nove regulacije, pa se indeks nalazi u padu.

21. Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu

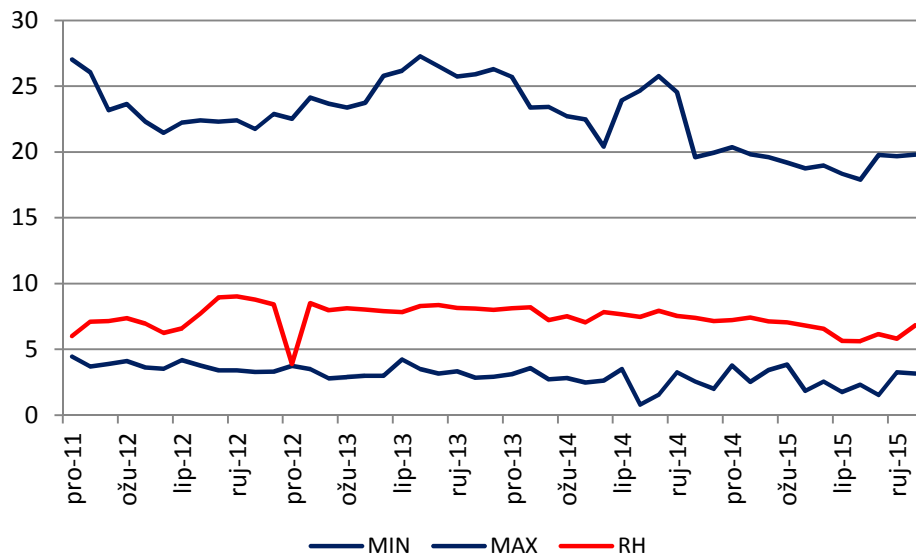
01:2003.-10:2015.

Nova statistika ECB-a u koju je uključena i Hrvatska pruža uvid u uže definirane efektivne kamate stope na stambene kredite s rokom dospijeca preko 5 godina. One su u Hrvatskoj u listopadu 2015. iznosile 5,2% i kretale su se iznad gornjeg ruba intervala Eurozone. Među zemljama članicama koje nisu uvele euro veće kamatne stope su u Mađarskoj i Bugarskoj.

22. Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu

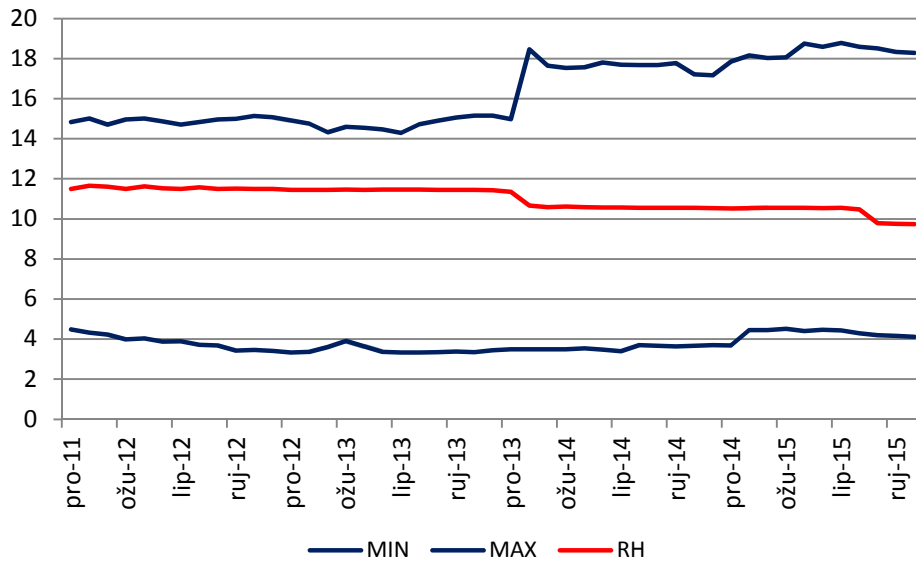
01:2003.-10:2015.

Kamatna stopa na potrošačke kredite od 1 do 5 godina u listopadu 2015. Iznosila je 6,8%, te se nalazila unutar intervala kamatnih stopa eurozone. Više stope su zabilježene u bankama u baltičkim državama, Slovačkoj, Grčkoj, Španjolskoj, Portugalu, te u Danskoj i Velikoj Britaniji. U državama članicama EU iz srednje i istočne Europe koje nemaju euro, kamate su u prosjeku više nego u Hrvatskoj.

23. Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu

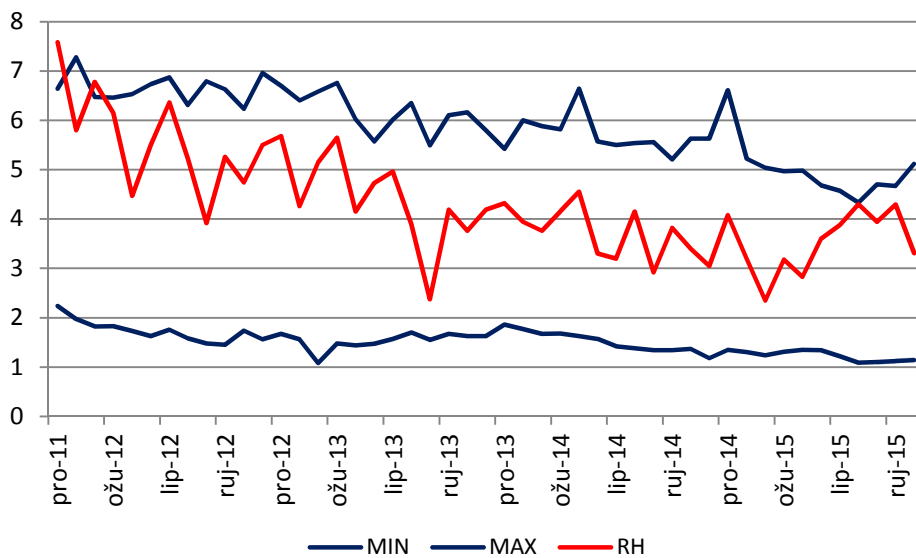
01:2003.-10:2015.

Kamatna stopa od 9,74%, koliko je u listopadu 2015. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji, Latviji, Slovačkoj i Grčkoj.

24. Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima

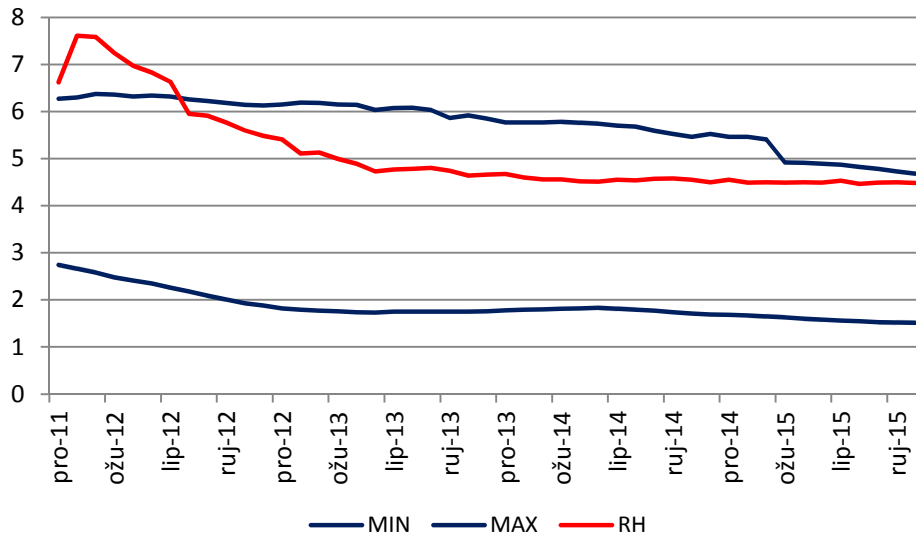
01:2003.-10:2015.

Kamatne stope na ovu vrstu kredita (3,3% u prosjeku u listopadu) kretale su se u unutar intervala eurozone. Države članice koje su uvele euro imaju nižu razinu prosječnih kamatnih stopa na kratkoročne kredite poduzećima, osim Grčke i Cipra.

25. Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima

01:2003.-10:2015.

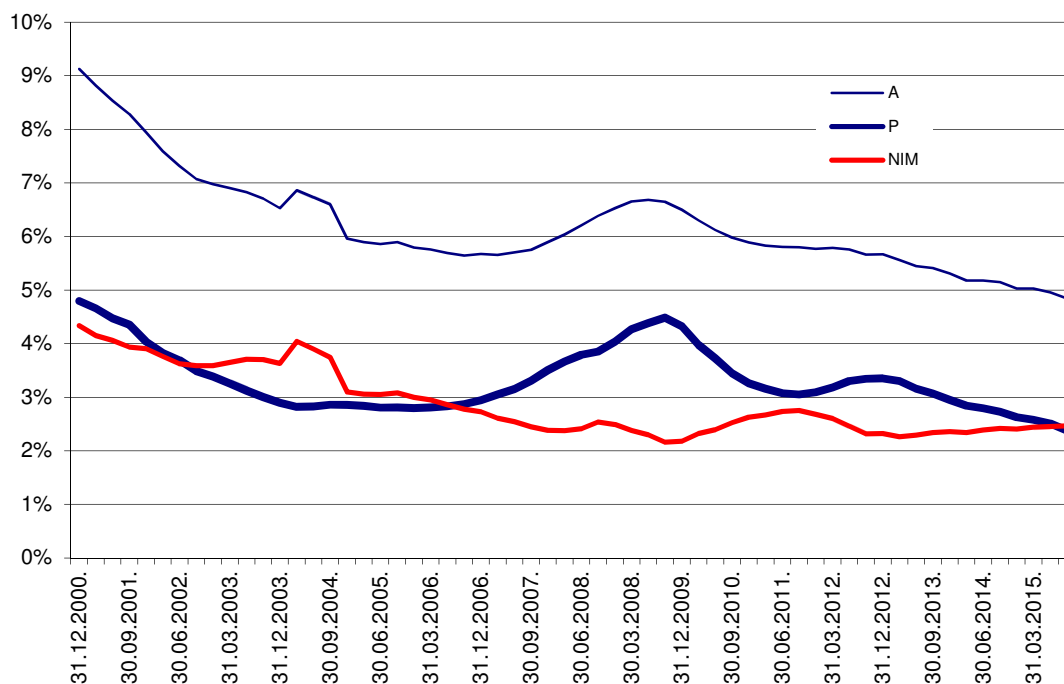

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (preko 5 godina) u Hrvatskoj se i dalje kreću unutar intervala eurozone. Stope u Hrvatskoj (prosjeak 4,5% u listopadu) niže su nego na Cipru i u Velikoj Britaniji. Među državama članicama koje još nisu uvele euro niže kamatne stope imaju Poljska, Češka i Mađarska.

ZARADE

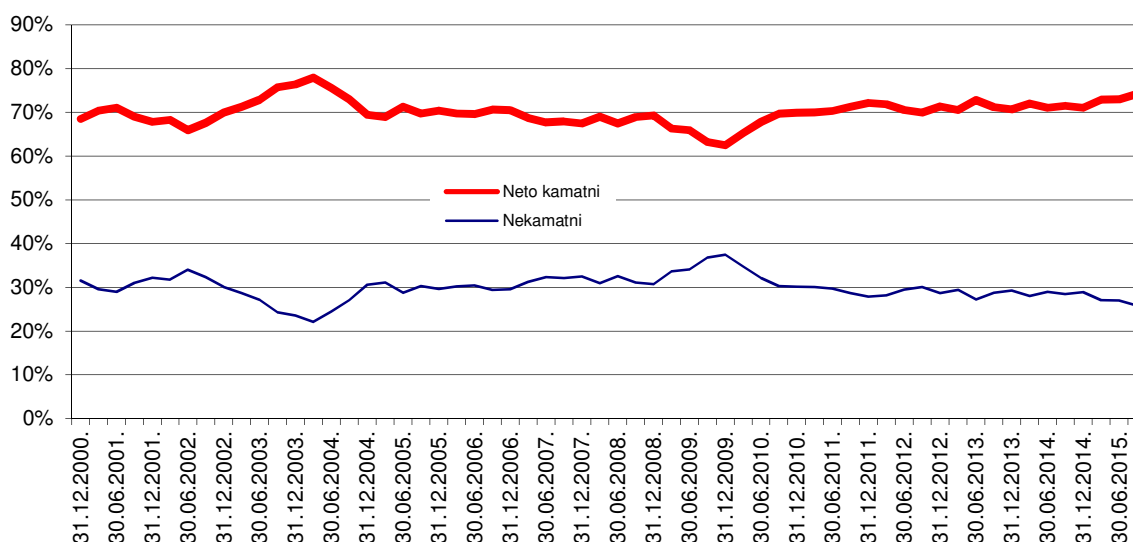
26. Neto kamatna marža (NIM)

NIM = A (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q3:2015.

Pomični prosjek neto kamatne marže od početka 2013. bilježi blagi rast zbog bržeg pada pasivnih od aktivnih kamatnih stopa. Rast marže u trećem kvartalu 2015. iznosi približno 0,05 postotnih bodova u odnosu na treći kvartal 2014.

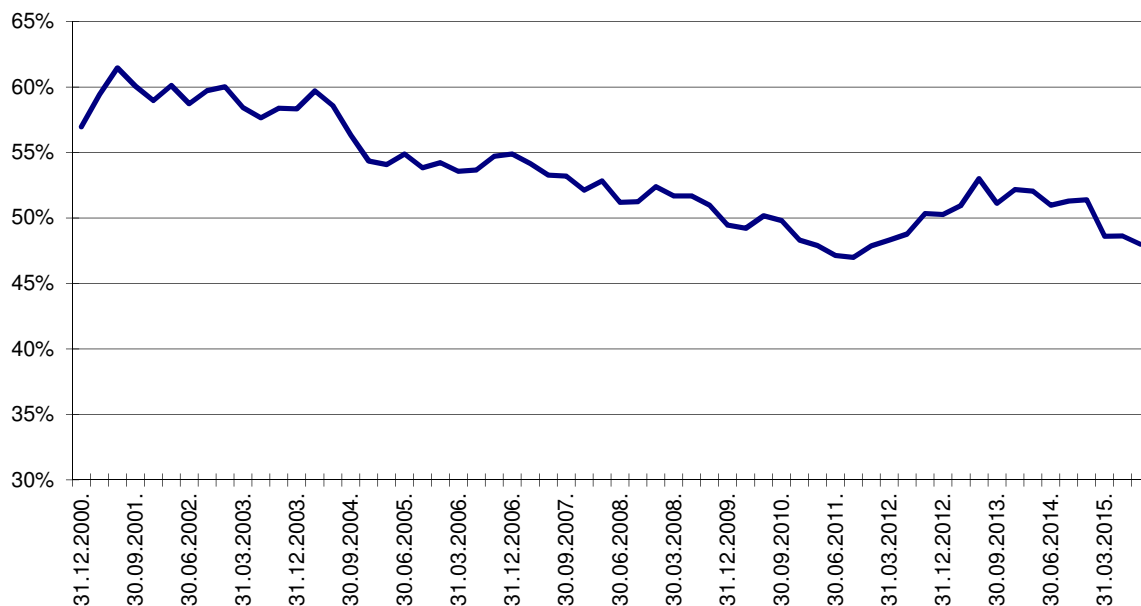
27. Udio neto kamatnog i nekamatnog prihoda u ukupnom prihodu Q4:2000.-Q3:2015.

Udio neto kamatnog prihoda u strukturi zarada hrvatskih banaka je u trećem kvartalu 2015. porastao za 2,69 postotnih bodova u odnosu na treći kvartal 2014., dosegovši vrijednost od 74,2%.

28. Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer

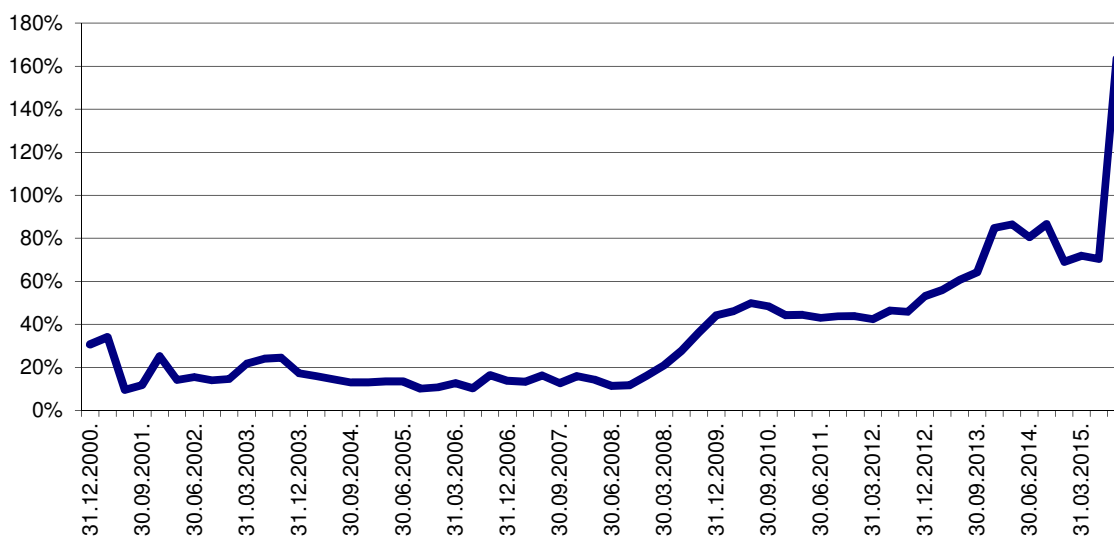
Q4:2000.-Q3:2015.

Dugoročni trend povećanja troškovne efikasnosti (pada omjera troškova i dohotka) zaustavljen je u drugoj polovici 2011. između 45% i 50%. Tada je započeo blagi rast troškovnog opterećenja koji je zaustavljen na razini od 53%, nakon čega je od prvog kvartala 2015. ponovo u padu te je u trećem kvartalu dosegnuo vrijednost od 48%.

29. Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja

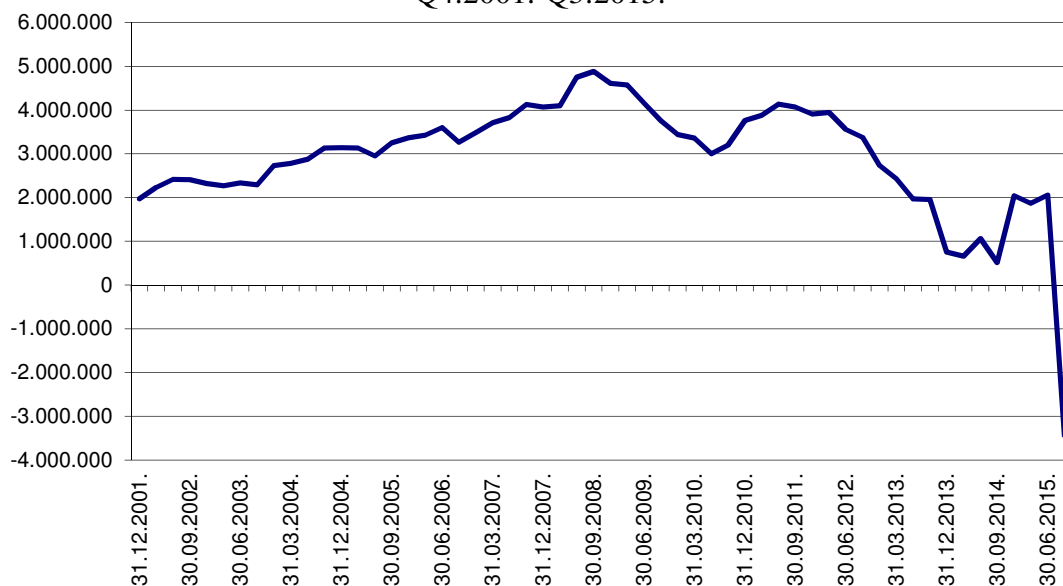
Q4:2000.-Q3:2015.

Vrhunac opterećenja neto operativnog rezultata troškovima ispravaka vrijednosti i rezerviranja trajao je od trećeg kvartala 2013. do trećeg kvartala 2014. U zadnjem kvartalu 2014. opterećenje se spustilo ispod još uvijek visokih 70%, nakon čega je u prvom i drugom kvartalu 2015. relativno stagniralo. Međutim, zbog troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskim francima opterećenje je jednokratno poraslo na visokih 163%.

30. Dobit nakon oporezivanja / neto dobit

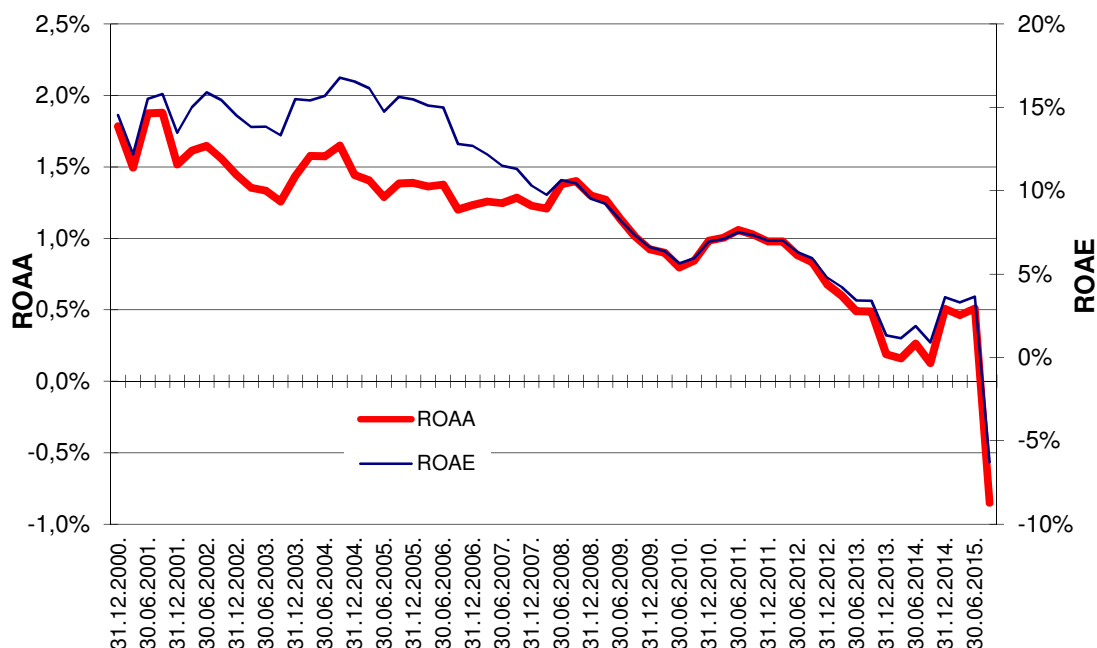
Neto dobit zadnja četiri kvartala u 000 kuna
Q4:2001.-Q3:2015.

Nakon stabilizacije dobiti oko 2 milijarde kuna na godišnjoj razini tijekom 2014. i prva dva kvartala 2015., u trećem kvartalu ostvaren je godišnji gubiak od 3,4 milijarde kuna, kao posljedica troškova vezaih uz konverziju kredita u švicarskom franku.

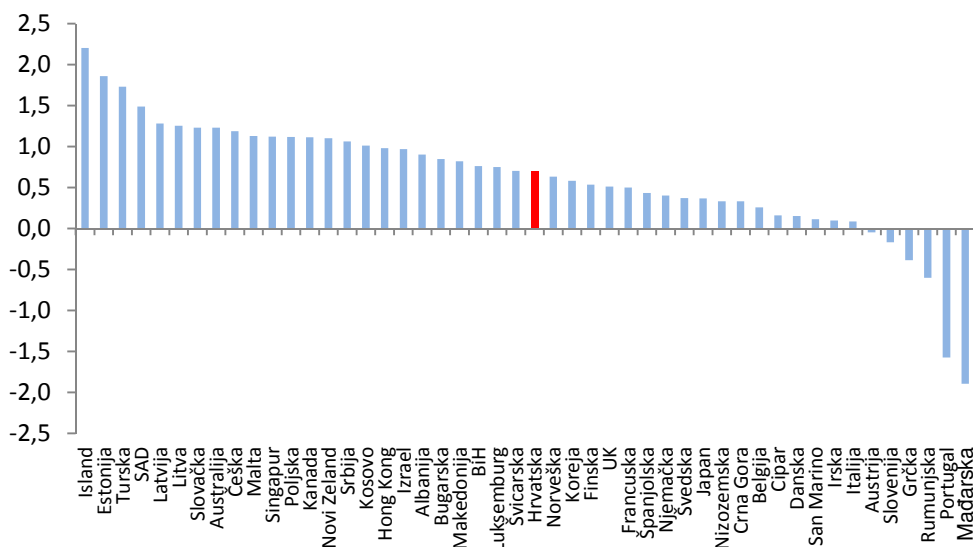
31. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

Q4:2000.-Q3:2015.

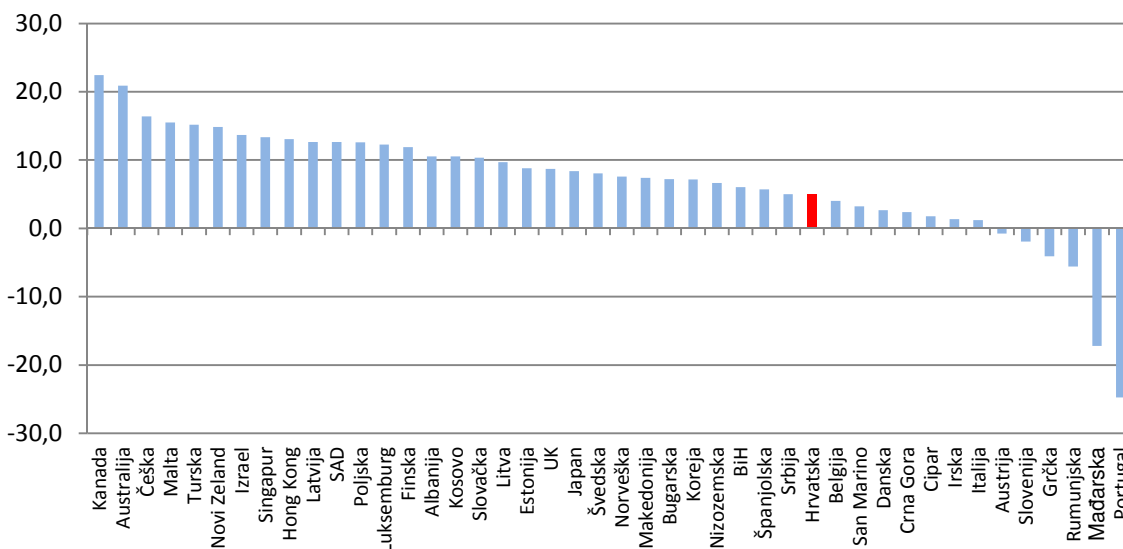
Pod utjecajem gubitaka vezanih uz konverziju kredita u švicarskom franku u trećem kvartalu 2015. godine povrat na prosječnu aktivu iznosio je oko -0,9%, a na prosječni kapital oko -6,3%.

32. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) u %: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Hrvatska se nalazi približno oko prosječne razine ROAA koja je veća od povrata u srodnim zemljama koje su imale problema s bankama (npr. Slovenija, Bugarska), ali i niža od povrata u srodnim zemljama koje nisu imale problema s bankama (npr. Poljska, Češka, Slovačka).

33. Povrat na prosječni kapital (ROAE) u %: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

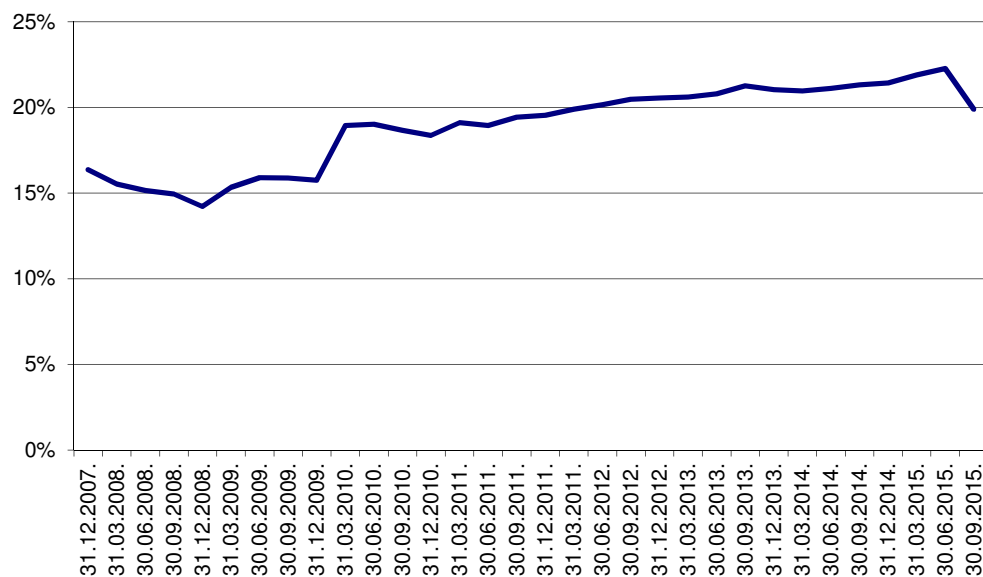

Hrvatske banke imaju puno angažiranog kapitala, pa je položaj u međunarodnoj usporedbi prema povratu na kapital relativno lošiji od prosjeka u usporedbi s gore prikazanim povratom na imovinu. Prema ovom indikatoru hrvatske se banke smještaju između rumunjskih i litavskih. Zadnji usporedivi podaci ne uključuju treći kvartal u kojem su knjiženi gubici po osnovi konverzije kredita u švicarskom franku.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

34. Stopa adekvatnosti kapitala

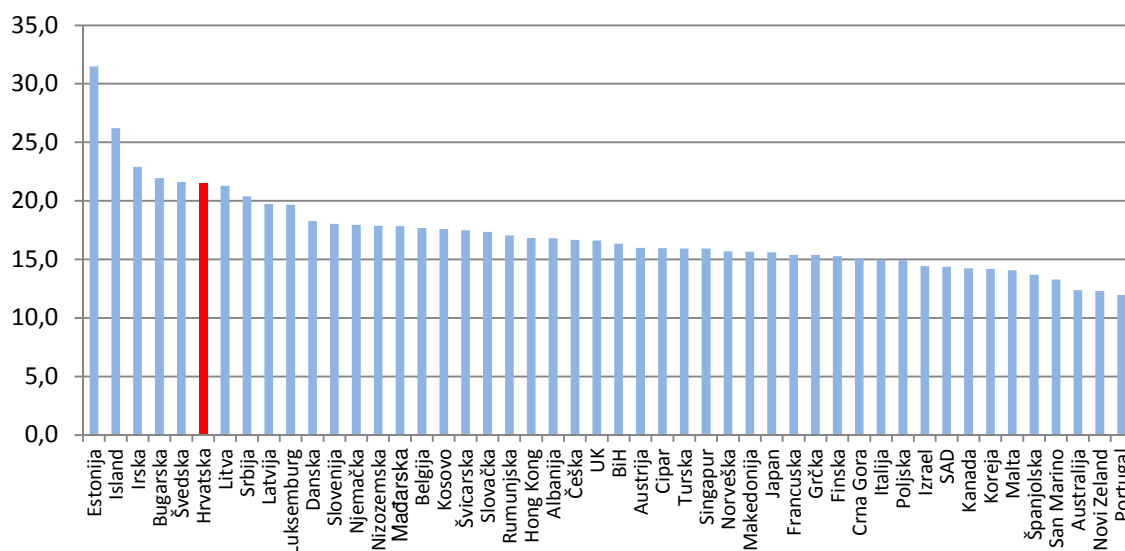
Q4:2007.-Q3:2015.

Nakon što je dosegla maksimum od 22,3% u drugom kvartalu 2015., u trećem kvartalu stopa adekvatnosti kapitala pala je na 19,9%, kao posljedica troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskom franku.

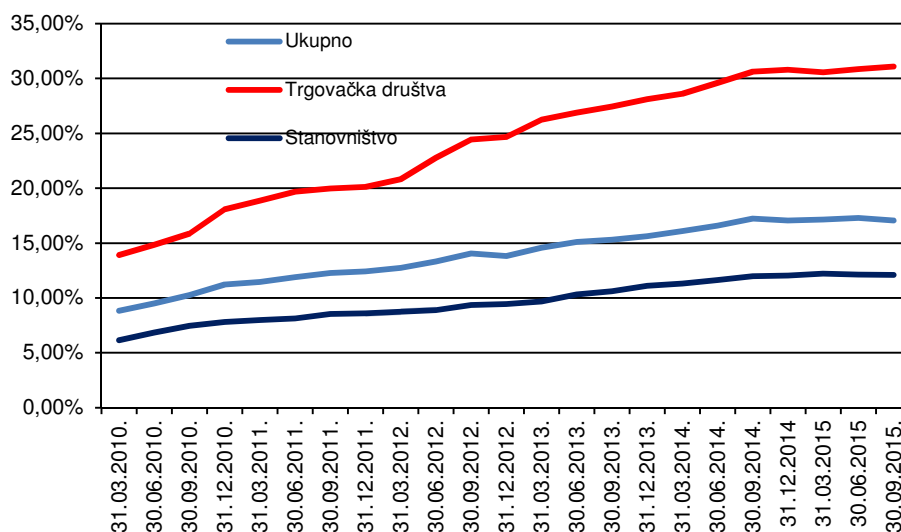
35. Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

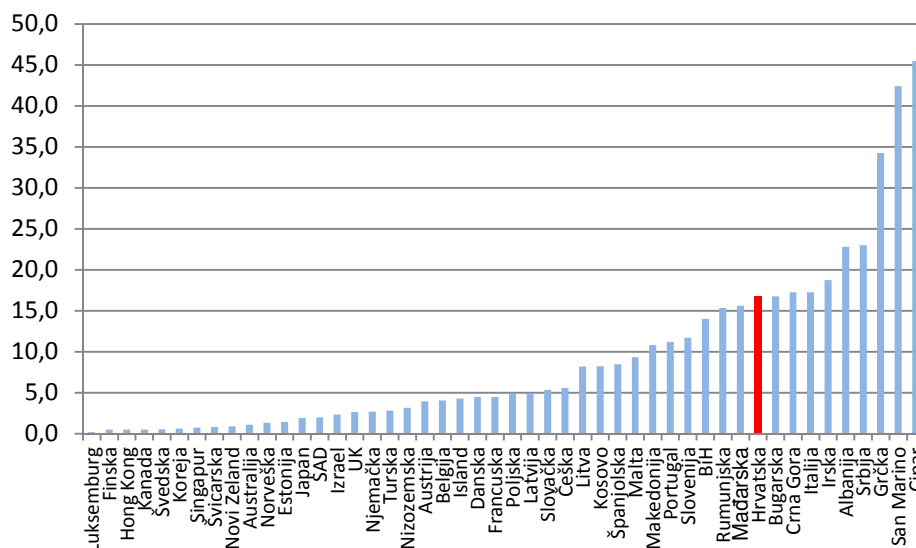
Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka jedna je od najviših među europskim državama koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*. Hrvatska je unatoč rastu kapitalne adekvatnosti zabilježila pad na listi zbog rasta adekvatnosti kapitala u bankama u Švedskoj i Bugarskoj. Kada se usporede podaci za treći kvartal, koji će uključiti gubitke zbog konverzije, Hrvatska će zabilježiti pad na listi za četiri do pet mjesta.

36. Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva Q1:2010.-Q3:2015.

U trećem kvartalu 2015. došlo je do blagog smanjenja udjela loših kredita u ukupnim kreditima te je ukupan omjer loših kredita dosegnuo razinu od 17,05%. Ovakva kretanja se mogu objasniti blagim padom omjera loših kredita u sektoru stanovništva.

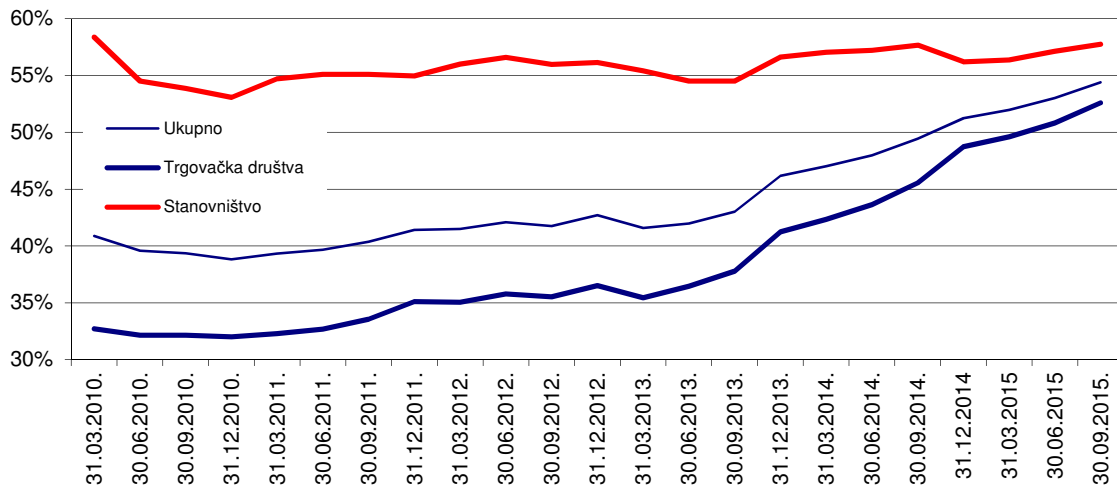
37. Omjer loših kredita: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Hrvatska se prema ovom pokazatelju nalazi uz Rumunjsku, Mađarsku, i Bugarsku, što znači da se sličnost ekonomskih i strukturnih problema odražava i u omjeru loših kredita.

38. Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

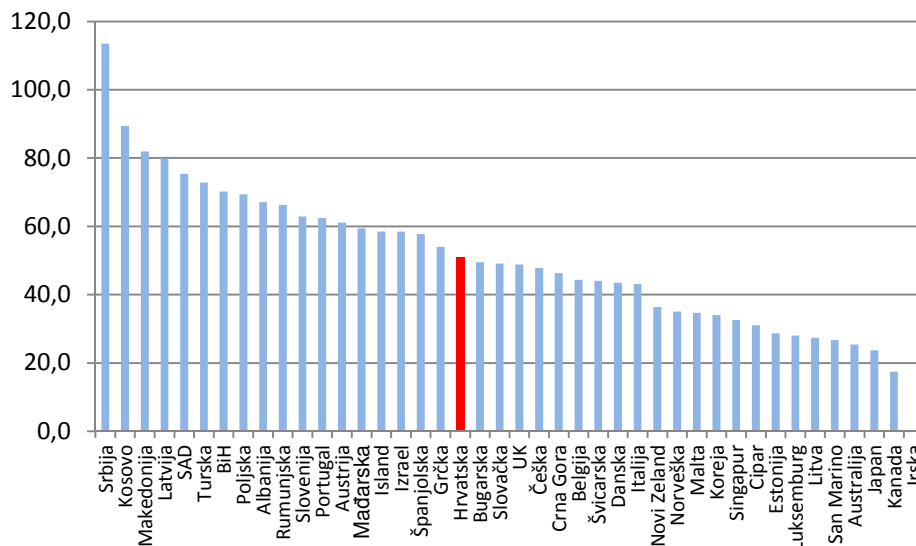
Q1:2010.-Q3:2015.

Od 2013. godine pokrivenost loših kredita ispravnima vrijednosti i rezervacijama počela je intenzivnije rasti zbog postroženih regulatornih zahtjeva HNB-a. Ukupna stopa pokrića u četvrtom je kvartalu 2014. prešla 50%. U trećem kvartalu 2015. rast je nastavljen, a stopa pokrića loših kredita u sektoru poduzeća nastavila se približavati ukupnoj stopi pokrivanja blizu 55%.

39. Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba

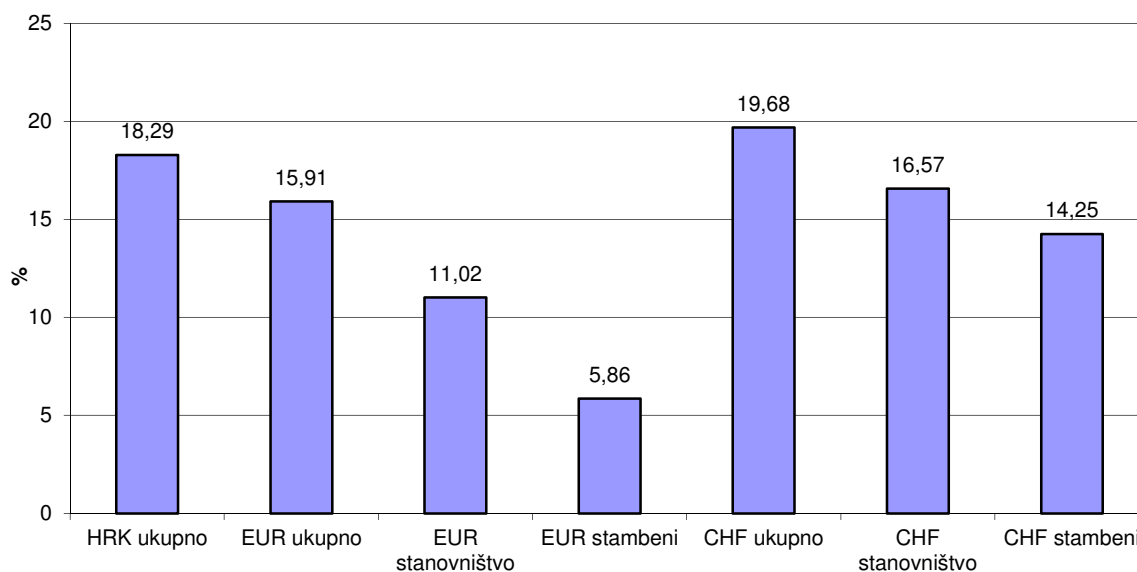
prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Pokrivenost loših kredita ispravnima vrijednosti i rezervacijama nalazi se približno u sredini prikazane liste zemalja, uz Španjolsku, Grčku, Bugarsku i Slovačku. Ovo je pokazatelj čija je međunarodna usporedivost najslabija, jer države koriste različita pravila klasifikacije plasmana i formiranja rezervacija.

40. Valutna struktura omjera loših kredita

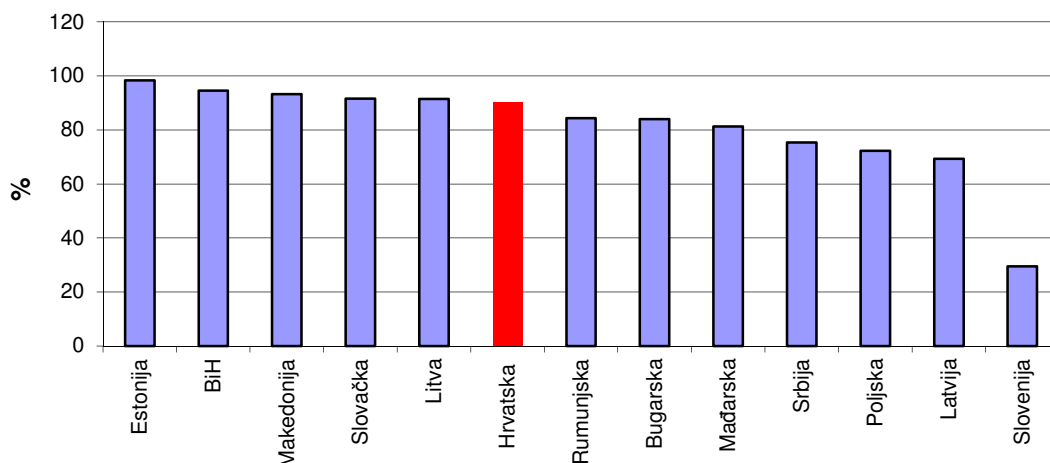
30.09.2015.

U trećem kvartalu 2015. godine zabilježen je najveći problem s naplatom kredita vezanih uz švicarski franak, dok su do drugog kvartala dominirali ukupni kunski krediti. Kod stambenih se kredita problem naplate javlja u više nego dvostruko većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura.

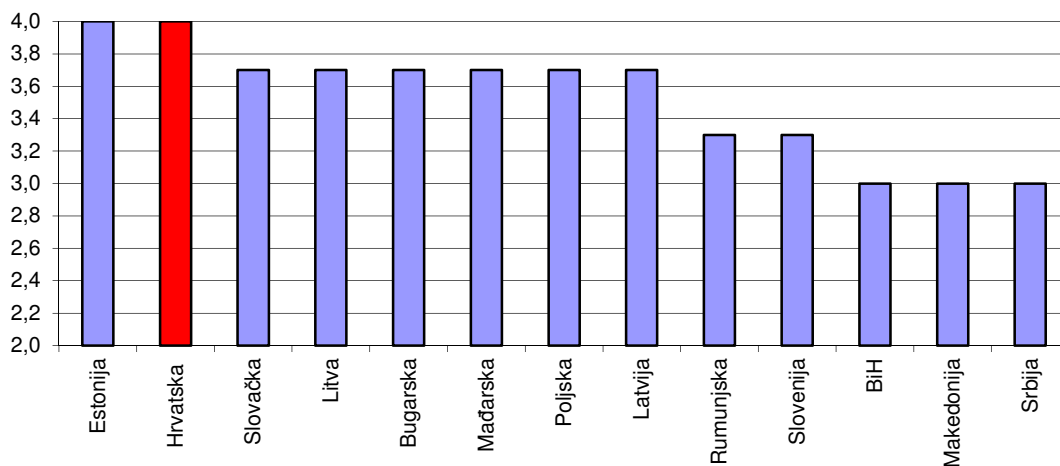
STRUKTURNI POKAZATELJI

41. Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi od oko 90% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski bankovni sustav. Zanimljivo je primijetiti da su se problemi u bankama u zadnjoj krizi javljali i u vrlo otvorenim sustavima (Estonija), kao i u onima zatvorenijima (Slovenija, Latvija, Mađarska).

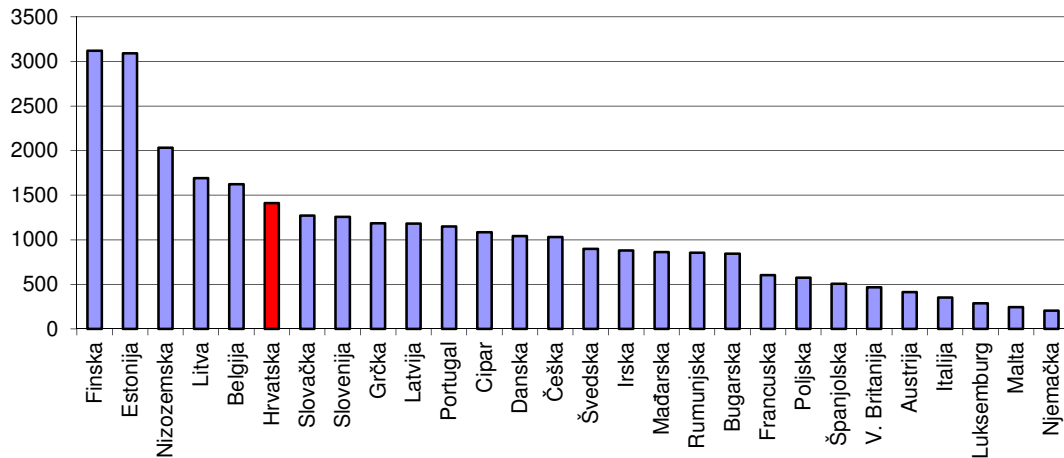
42. EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) prema zadnjim objavljenim podacima

Samo su Hrvatska i Estonija prema ovom indeksu dosegle maksimalnu vrijednost, što znači da su uspostavile solventne privatne banke sposobne zadovoljiti potražnju za kreditima, adekvatan stupanj konkurencije i sklad s međunarodnim propisima koji uređuju područje bankarstva.

43. HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka

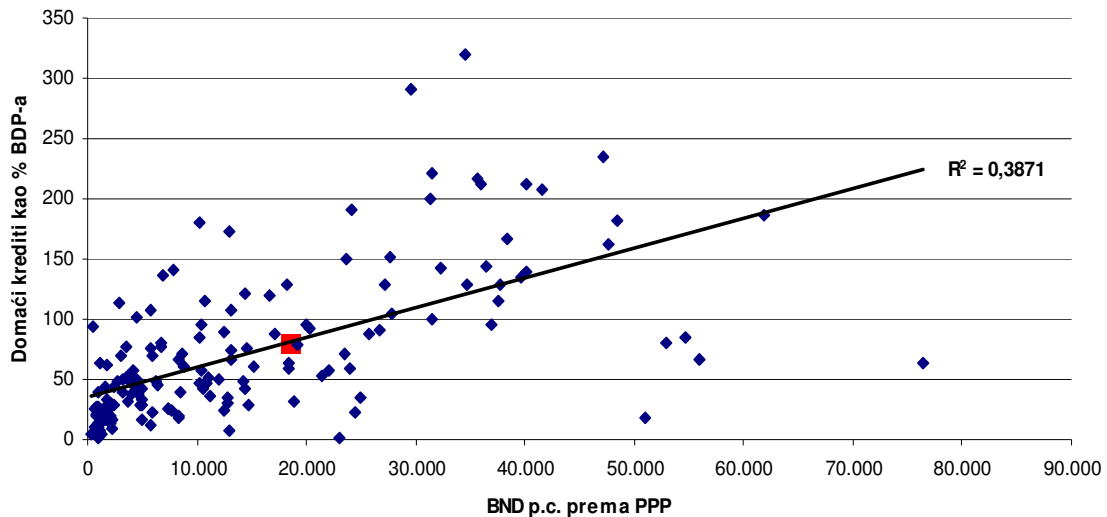
(zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte) ima HHI od oko 1,000 na više, i Hrvatska se s vrijednošću indeksa oko 1,400 smješta u prosjek skupine manjih zemalja uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

44. Domaći krediti / BDP naspram BDP po stanovniku prema PPP-u

Prosjek 2007.-2014.

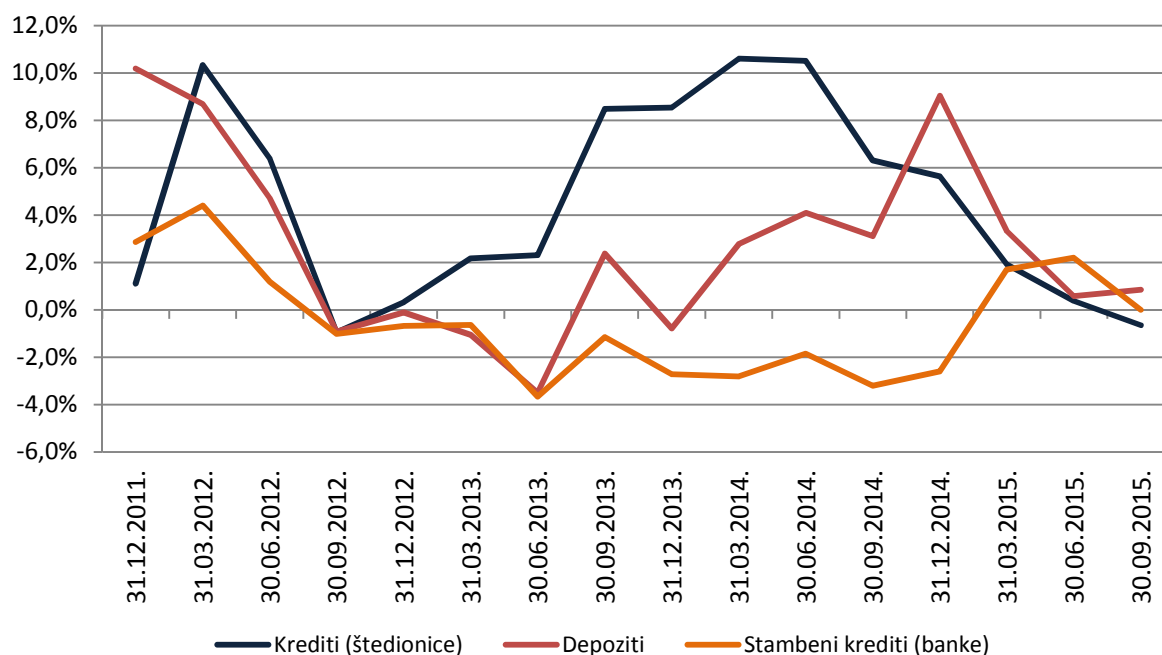

Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu povezanost realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine – omjera domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti pod-razvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

45. Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

*Napomena: od siječnja 2013. serija sadži strukturni lom uslijed promjene metodologije HNB-a

Impuls rasta depozita kod štedionica, koji se pojavio u trećem tromjesečju 2013., privremeno je bio zatumljen zbog ukidanja isplate državnih poticajnih sredstava od 1.1.2014., ali je u toku 2014. - donekle iznenađujuće - nastavljen. S najavom povratka poticaja od 1.1.2015. i s obzirom na nisku osnovicu s kraja 2013., depoziti kod štedionica su potkraj 2014. zabilježili visoku stopu rasta od oko 9%. Međutim, u prva tri kvartala 2015. je došlo do usporavanja međugodišnje stope rasta depozita te je njihov rast iznosio prosječno 1,6%. Istovremeno je došlo i do usporavanja kreditiranja na prosječnu razinu od približno 0,6%, s time da je u trećem kvartalu 2015. stopa kreditiranja bila negativna i iznosila je -0,7%. Potražnja za kreditima očito je i dalje limitirana.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100% jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (ECB Statistical DataWarehouse)

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)
Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za pondere uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudenčijalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivanalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (ECB Statistical DataWarehouse)

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvještaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvještavanja, ne uračunavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala. Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvještaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravci vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Valutna usklađenost imovine i obaveza u % ukupne bilančne svote (agregirano tromjesečno statističko izvješće, listovi VSII_19 i VSO1_20)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) (www.ebrd.com, Research and Publications)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Agregirano statističko izvješće HNB-a za stambene štedionice)

List of Figures

1. Money M1 and broad money M4 (year on year change in %)
2. Household and corporate deposits (year on year change in %)
3. Share of foreign currency deposits in total deposits of households (in %)
4. Share of foreign liabilities in total liabilities (in %)
5. Share of capital in total liabilities (in %)
6. Structure of banking sector liabilities (in %)
7. Domestic credit (in HRK mn and year on year change in %)
8. Loans to households, corporate sector and government (year on year change in %)
9. Household loans by type of loans (year on year change in %)
10. Structure of household loans by type (in %)
11. Loan to deposit ratio (in %)
12. Structure of banking sector assets (in %)
13. Loans to corporate sector in Croatia and EU countries (year on year change in %)
14. Loans to households in Croatia and EU countries (year on year change in %)
15. Average interest rates on household long-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
16. Average interest rates on household short-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
17. Average interest rates on corporate short-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
18. Reference interest rates (Euribor and National reference interest rate) in %
19. CDS spread (in bps)
20. Index of regulatory burden in banking sector in %
21. Average interest rates on loans for house purchase (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
22. Average interest rates on loans for consumption (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %

23. Average interest rates on overdrafts (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
24. Average interest rates short-term loans for corporations (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
25. Average interest rates long-term loans for corporations (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
26. Net interest margin (in %)
27. Share of interest and non-interest revenues in total revenues (in %)
28. Cost-income ratio (in %)
29. Share of provisions in net operating income (in %)
30. Net operating income (in 000 HRK)
31. Return on average assets (ROAA) and Return on average equity (ROAE) (in %)
32. Return on average assets (ROAA) – international comparison (in %)
33. Return on average equity (ROAE) – international comparison (in %)
34. Capital adequacy ratio (CAR) in %
35. Capital adequacy ratio (CAR) – international comparison (in %)
36. NPL ratio (total, household and corporate sector) in %
37. NPL ratio – international comparison (in %)
38. Bank provisions to NPL ratio (total, household and corporate sector) in %
39. Bank provisions to NPL ratio – international comparison (in %)
40. NPLs by currency (in %)
41. Share of foreign-owned banks in total banking sector (in %)
42. EBRD index of reforms in banking sector (max=4)
43. HHI – Hirschman Herfindahl index
44. Correlation between domestic credit and GDP per capita in PPP
45. Loans and deposits in housing saving banks and loans for house purchase in banking sector (year on year change in %)